

EUROPEISKA UNIONEN

EUROPEISKA OMBUDSMANNEN

ÅRSRAPPORT

1995

Strasbourg 22 april 1996

*Klaus Hänsch
Ordförande för Europaparlamentet
97-113, rue Belliard
B-1047 Bryssel*

Herr ordförande,

Den 12 juli 1995 utsåg Europaparlamentet mig till Europeiska unionens förste ombudsman. Den 27 september 1995 avgav jag ett högtidligt försäkran att fullgöra mina uppgifter med fullständig oavhängighet och opartiskhet och att respektera de åtaganden som detta medför. I och med detta påbörjade jag min tjänstgöring.

I enlighet med artikel 138e.1 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och artikel 3.8 i Europaparlamentets beslut om förordningar och allmänna villkor som reglerar ombudsmannens arbetsuppgifter framlägger jag härmed min rapport för år 1995.

Jacob Söderman

Europeiska ombudsmannen

Rapport för 1995

Innehåll

DEL I DEN EUROPEISKA OMBUDSMANNEN⁴

I.1	URSPRUNGET TILL DEN EUROPEISKA OMBUDSMANNEN	4
I.1.1	Fördraget om Europeiska unionen	4
I.2	DEN EUROPEISKA OMBUDSMANNENS MANDAT	5
I.2.1	Ombudsmannens uppdrag	5
I.2.2	Oavhängighet	5
I.2.3	Undersökningsbefogenheter	6
I.3	KLAGOMÅL TILL DEN EUROPEISKA OMBUDSMANNEN	6
I.3.1	Insyn och sekretess	7
I.3.2	Upptagna klagomål	8
I.3.3	Avvisade klagomål	9
I.4	UNDERSÖKNINGAR PÅ EGET INITIATIV	11
I.5	OMBUDSMANNA- OCH ANDRA FÖRFARANDEN FÖR ÅTGÄRDANDE AV MEDBORGARNAS KRAV PÅ RÄTTELSE	11

DEL II OMBUDSMANNENS ARBETE 1995..... 13

II.1	ÖVERSIKT ÖVER ARBETSBÖRDAN OCH STATISTIK	13
II.2	FÖRBINDELSER MED GEMENSKAPENS INSTITUTIONER OCH NATIONELLA OMBUDSMÄN	14
II.2.1	Europaparlamentets utskott för framställningar	14
II.2.2	Europakommissionen	15
II.2.3	Nationella ombudsmän	15
II.3	PUBLIC RELATIONS	16
II.3.1	Möten och aktiviteter	16
II.3.2	Informationskampanj	17
II.3.3	Pressen	17

SLUTKOMMENTAR AV JACOB SÖDERMAN..... 18

BILAGOR

BILAGAA: STATISTIK

BILAGAB: UPPTAGNA FRAMSTÄLLNINGAR

BILAGAC: TAL AV OMBUDSMAN JACOB SÖDERMAN VID CEREMONIN FÖR DET HÖGTIDLIGA
TILLSÄTTANDET

BILAGAD: EUROPEISKA OMBUDSMANNENS SEKRETARIAT

DEL I

DEN EUROPEISKA OMBUDSMANNEN

I.1 Ursprunget till den europeiska ombudsmannen

Företeelsen "ombudsman" är känd över hela världen. Den härstammar från Sverige, där parlamentets utnämning av en ombudsman var en del av en konstitutionell reform som ägde rum år 1809. Orsaken till att befogenheten att utnämna ombudsmannen gavs till parlamentet var att säkerställa att ombudsmannens arbete skulle vara oavhängig av kungen, regeringen och administrationen. När Finland blev en oavhängig stat, antogs ombudsmannasystemet i dess första konstitution av år 1919. Sverige och Finland förblev ensamma om att ha ombudsmän med generellt mandat fram till år 1953. Det året tillsatte Danmark en ombudsman, och följdes av Nya Zeeland år 1962 och Norge året därefter. Enligt ordföranden för Internationella ombudsmannainstitutet fanns det i november 1995 ombudsmän (som ibland benämns annorlunda) i 75 länder, däribland 27 europeiska länder.

Ombudsmannainstitutionen har en stark grund i unionens medlemsstater. Tio stater har nationella ombudsmannaämbeten. I Tyskland, Grekland och Luxemburg finns det parlamentariska utskott för framställningar, som arbetar på nationell nivå och har en liknande roll. Italien har regionala och kommunala ombudsmän, och där har förekommit flera parlamentsförslag om att inrätta ett nationellt ämbete. Hittills har dessa dock inte lyckats. I Belgien finns det en ombudsman i den flamländska regionen, och man har lagstiftat om att upprätta ett nationellt ombudsmannaämbete. Den första nationella ombudsmannen har dock ännu inte valts.

I.1.1 Fördraget om Europeiska unionen

De historiska rötterna till ombudsmannaidén och dess moderna utveckling i europeiska stater har på ett naturligt sätt lett till tanken på en ombudsman för Europeiska unionen. Europaparlamentet antog en resolution som begärde utnämning av en ombudsman år 1979¹. Under 1980-talet togs frågan åter upp av Adonnino-utskottet². Under de förhandlingar som ledde till Maastrichtfördraget om Europeiska unionen, bands förslag om att upprätta ämbetet som europeisk ombudsman nära samband med förslagen om europeiskt medborgarskap.

Spaniens premiärminister Felipe Gonzalez presenterade tanken på unionsmedborgarskap för de andra medlemmarna av Europeiska rådet i ett brev av den 4 maj 1990. Han föreslog också att man skulle skapa lämpliga mekanismer för att skydda de speciella rättigheter som skulle höra till statusen som europeisk medborgare. En av de möjligheter som övervägdes var att upprätta en europeisk ombudsman. I mars 1991 inlämnade den danska delegationen förslag till fördragsartiklar om utnämning av en ombudsman av den danska delegationen.

Man nådde slutligen en överenskommelse om att infoga rätten att vända sig till den europeiska ombudsmannen, vid sidan av rätten att göra framställningar till Europaparlamentet, i den del av fördraget som fastställer medborgarskap i unionen. Alla medborgare i unionen har rätt att framföra klagomål till ombudsmannen om missförhållanden i gemenskapsinstitutionernas eller gemenskapsorganens verksamhet, med undantag för domstolen och förstainstansrätten då dessa utövar sina domstolsfunktioner. Klagomål kan också inlämnas av alla fysiska eller juridiska personer som är bosatta eller har sitt säte i en medlemsstat.

---

¹ EGT nr C 140, 1979, s. 153

² Ett folkets Europa, EG-bulletinen, tillägg 7/85

Ombudsmannen utnämndes formellt av Europaparlamentet som "Europeiska unionens ombudsman"³. I vardagslag kallas han dock "den europeiska ombudsmannen". Detta uttryck användes vanligen före valet, och även i det material som offentliggjordes under förberedelserna för inrättande av ämbetet. Det tycks lämpligt att bibehålla det för de flesta syften.

I.2. Den europeiska ombudsmannens mandat

I.2.1 Ombudsmannens uppdrag

Den europeiska ombudsmannens första och viktigaste uppgift är att behandla klagomål rörande missförhållanden. Han måste tillhandahålla effektiva möjligheter att få rätt för medborgare som förnekas sina lagenliga rättigheter eller som inte erhåller rätt administrativ behandling av gemenskapens institutioner eller organ.

Ombudsmannen skall också bidra till att säkerställa medborgarnas ställning genom att främja god administration. Detta innebär samarbete med administrativa myndigheter för att söka lösningar som kommer att förbättra deras relationer med medborgarna.

Som Europaparlamentets utskott för framställningar har tydliggjort, går skyddet av medborgarnas rättigheter hand i hand med att förbättra relationerna mellan gemenskapens institutioner och Europas medborgare⁴.

Ombudsmannen hjälper också till att minska antalet fall som går till domstol genom att främja vänskaplig förlikning och genom att avge rekommendationer som undviker behovet av rättegångsförfaranden.

Slutligen, mot bakgrund av upprättandet av ämbetet, måste ombudsmannen erkänna en skyldighet att - inom gränserna för sitt mandat - främja såväl effektivt genomförande av medborgarnas rättigheter på alla unionens förvaltningsnivåer som insyn i gemenskapsinstitutionernas och gemenskapsorganens arbete.

Ombudsmannens uppdrag har en fast rättslig grund. Hans arbete utförs i enlighet med artikel 8d och artikel 138e i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen⁵ och Europaparlamentets beslut, som togs den 9 mars 1994, om förordningar och allmänna villkor som reglerar ombudsmannens arbetsuppgifter⁶.

Detta beslut kallas vanligen "Den europeiska ombudsmannens stadga".

Den högsta myndigheten vad gäller innebörd i och tolkning av gemenskapslagstiftningen är domstolen. Domstolens och förstainstansrättens domar upprätthåller och tillämpar principer för europeisk administrativ rätt, och kräver t.ex. att administrativa myndigheter skall agera konsekvent och i god tro, svara på begäran och agera i god tid, att beslut skall vara välgrundade och motiverade att proportionalitet och legitima förväntningar skall respekteras, och att rättvisa förfaranden skall användas.

I.2.2 Oavhängighet

Artikel 138e i fördraget och artikel 9 i stadgan understryker att den europeiska ombudsmannen skall vara fullständig oavhängig. Ombudsmannen måste svära inför domstolen att utföra sina uppgifter med fullständigt oavhängighet. Han får inte begära eller acceptera instruktioner från någon regering eller från något annat

---

³ Europaparlamentets beslut av den 12 juli 1995, EGT nr L 225, 1995, s. 17.

⁴ Betänkande om rollen för den europeiska ombudsmannen som utnämns av Europaparlamentet, föredragande Newman, A4 0083/94, PE 209.768/slutl.

⁵ Artikel 20d i Parisfördraget, artikel 107d i Euratomfördraget.

⁶ Europaparlamentets beslut 94/262, EGT nr L 113, 1994, s.15.

organ. Under sin ämbets tid får ombudsmannen inte delta i några politiska eller administrativa åtaganden eller någon annan sysselsättning. Han skall avstå från alla handlingar som är oförenliga med arten av hans uppgifter.

Ombudsmannen handlar i gemenskapernas och unionsmedborgarnas allmänna intressen. Hans oavhängighet är nödvändig för att både medborgare och gemenskapsinstitutioner och -organ skall kunna ha fullt förtroende för att hans arbete utförs rättvist och opartiskt.

Viktiga garantier för oavhängighet är att Europaparlamentet utser ombudsmannen för dess mandatperiod, och att hans ämbetsbudget bifogas parlamentet och skall behandlas på samma sätt.

I.2.3 Undersökningsbefogenheter

Den europeiska ombudsmannen, liksom nationella ombudsmän, har inte befogenhet att beordra en administrativ myndighet att ändra ett beslut eller ge rätt, även om en framställning visar sig vara tillåtet. Om det inte går att uppnå en vänskaplig förlikning, är ombudsmannen begränsad till att avge rapporter och rekommendationer.

Ombudsmannen har dock stora möjligheter att företa undersökningar:

- Gemenskapens institutioner och organ måste ge ombudsmannen all information han begär och ge honom tillgång till berörda handlingar.
- Medlemsstaterna måste också ge ombudsmannen all information som kan bidra till att klargöra framställningar av missförhållanden i administration av gemenskapens institutioner eller organ.

Gemenskapens institutioner och organ får endast vägra lämna ut information eller ge tillgång till handlingar av väl underbyggda sekretessskäl. Om dokument härrör från en medlemsstat och klassificeras som hemliga av lag eller förordning, kan tillgång ges endast om medlemsstaten givit sitt tillstånd därtill. Medlemsstaternas myndigheter kan vägra lämna ut information om denna täcks av sekretesslagstiftning eller -förordningar, eller av bestämmelser som förhindrar att den förs vidare.

Om den hjälp ombudsmannen begär inte lämnas, skall ombudsmannen informera Europaparlamentet, som "vidtar lämpliga åtgärder".

I.3 Klagomål till den europeiska ombudsmannen

Varje medborgare i unionen kan framföra klagomål till den europeiska ombudsmannen om missförhållanden i gemenskapsinstitutionernas eller gemenskapsorganens verksamhet, med undantag för domstolen och förstainstansrätten då dessa utövar sina domstolsfunktioner. Samma rätt kan utövas av alla personer, oavsett deras nationalitet, som är bosatta i en medlemsstat. En juridisk person - t.ex. ett företag eller en organisation - kan framföra ett klagomål om den har säte i en medlemsstat.

Klagomål kan ingivas till ombudsmannen antingen direkt av den klagande eller genom en ledamot av Europaparlamentet. Om den klagande så önskar, behandlas hans klagomål konfidentiellt.

Stadgan innehåller ett antal bestämmelser om hur ombudsmannen skall behandla klagomål. Inom denna ram har följande förfarande utvecklats:

- Mottagande av alla dokument som registreras som klagomål bekräftas per brev till avsändaren

- Ombudsmannen överväger därefter om klagomålet är tillåtet och om det finns grunder att företa en undersökning
- Om klagomålet inte anses tillåtet, eller det inte tycks finnas tillräckliga grunder för att företa en undersökning, informeras den klagande därom:

Om syftet med klagomålet inte kan identifieras, kan den klagande få ett exemplar av broschyren "Hur man klagar till den europeiska ombudsmannen", för att hjälpa honom/henne att omformulera sitt klagomål.

Där så är lämpligt får den klagande råd om att vända sig till en annan myndighet, som kan hjälpa honom. Han kan t.ex. få rådet att inlämna en framställning till Europaparlamentet, eller att klaga till Europakommissionen i dess egenskap av övervakande myndighet beträffande medlemsstaternas tillämpning av gemenskapsrätten, eller en nationell ombudsman eller liknande organ.

- Om klagomålet är tillåtet och det tycks finnas tillräckliga grunder för att företa en undersökning, utför ombudsmannen en preliminär undersökning. Han informerar den institution eller det organ mot vilket klagomålet riktas, och uppmanar den/det att avge ett preliminärt yttrande ("första yttrande") om klagomålet inom tre månader.
- När det första yttrandet mottas, skickas vanligen en kopia till den klagande, som har möjlighet att kommentera det inom en månad.
- Då ombudsmannen har övervägt det första yttrandet och eventuella kommentarer därtill av den klagande, kan ombudsmannen besluta att ytterligare undersökningar inte är tillåtna, eller att institutionen har agerat tillfredsställande för att lösa frågan. I båda dessa fall läggs ärendet ned, och den klagande och institutionen informeras därom.
- Om ombudsmannen dock anser att det finns en *prima facie*-fall av missförhållande, försöker han tillsammans med den/det berörda institutionen eller organet finna en lösning som tillfredsställer den klagande. Ingen av de klagomål som bedömdes vara tillåtna under 1995 hade nått detta stadium vid årets slut, men några vänskapliga förlikningar hade uppnåtts då denna rapport slutfördes (31 mars 1996).
- Om ytterligare undersökningar leder till att ombudsmannen beslutar att missförhållanden föreligger, informerar han den/det berörda institutionen eller organet, och avger förslag till rekommendationer där så är lämpligt. Institutionen eller organet måste sedan ge ombudsmannen ett detaljerat yttrande inom tre månader.
- Om inte institutionen eller organet har vidtagit lämpliga åtgärder för att lösa problemet, sänder ombudsmannen en rapport, som kan innehålla rekommendationer, till Europaparlamentet och till den berörda institutionen eller organet. Han informerar den klagande om resultatet av undersökningarna, om det yttrande som avgivits av institutionen eller organet och om eventuella rekommendationer han har gjort.

I.3.1 Insyn och sekretess

Det är viktigt att ombudsmannen arbetar så öppet och med så god insyn som möjligt, både för att europeiska medborgare ska kunna följa och förstå hans arbete och för att vara ett gott föredöme för andra. Ombudsmannens rapporter till Europaparlamentet, inklusive årsrapporten, kommer att offentliggöras i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*. Registret över klagomål är öppet för allmänheten, och det beslut som avslutar varje framställning kommer också att vara tillgängligt.

Undersökningar efter det "första yttrandet" från en institution eller ett organ kommer dock att genomföras utan offentlighet, för att säkerställa fullständigt samarbete och främja möjligheten till en vänskaplig lösning.

I vissa fall krävs sekretess enligt stadgan för den europeiska ombudsmannen. Stadgan anger bestämmelser om:

- att den klagande kan begära att hans klagomål skall behandlas konfidentiellt
- utlämnande till ombudsmannen av dokument som anses konfidentiella av gemenskapsinstitutioner eller organ eller av medlemsstater.

I dessa fall får varken ombudsmannen eller hans personal avslöja innehållet i de berörda dokumenten.

Information och dokument som erhålls under ombudsmannens undersökningar får inte spridas. Ombudsmannen och hans personal skall också behandla all information, som kan skada den person som inlämnar klagomålet eller någon annan person, som sekretessbelagd.

I praktiken innebär dessa bestämmelser att klagomålet inte är konfidentiella om inte den klagande begär sekretess. Om sekretess begärs, behandlas alla dokument rörande klagomålet som konfidentiella. Alla rapporter eller rekommendationer till Europaparlamentet rörande detta klagomål, samt det offentligt tillgängliga ombudsmannabeslut som avslutar klagomålet, kommer att anonymiseras så att den klagande inte kan identifieras.

Ombudsmannen kan också besluta att ett klagomål skall behandlas konfidentiellt om detta är nödvändigt för att skydda personlig information rörande den klagande eller någon annan person.

1.3.2 Upptagna framställningar

Det krävs inget specifikt förfarande eller formulär för att inlämna ett klagomål, men det måste vara möjligt att identifiera både den klagande och föremålet för klagomålet.

Andra kriterier för att tillåta klagomål fastställs i artikel 138e i fördraget och i stadgan för den europeiska ombudsmannen. I korthet är dessa kriterier:

- ombudsmannen får inte ingripa i mål som är behandlas i domstol eller ifrågasätta en domstols beslut,
- domstolen och förstainstansrätten i dess ättskapande roll undantas från hans/hennes ämbetsområde,
- klagomål skall inges inom två år från det datum då den information på vilken det grundas kom till den klagandes kännedom,
- klagomål måste ha föregåtts av lämpliga administrativa åtgärder till de berörda institutionerna och organen,
- i händelse av klagomål rörande arbetsförhållanden mellan institutionen och organen och deras tjänstemän och anställda, måste alla möjligheter att inlämna interna administrativa förfrågningar och klagomål vara uttömda innan klagomålet inlämnas,
- ombudsmannen kan endast behandla klagomål rörande gemenskapens institutioners och organs verksamhet. Han har ingen behörighet att behandla klagomål rörande andra myndigheter eller personer,
- framställningen måste ange ett specifikt missförhållande.

Missförhållanden

Varken fördraget eller stadgan definierar uttrycket "missförhållanden". Det är uppenbart att ett administrativt missförhållande föreligger då en gemenskapsinstitution eller ett gemenskapsorgan underlåter att agera i enlighet med fördragen och med de gemenskapsakter som är bindande för denna, eller då den underlåter att iakttä de rättsliga regler och principer som har fastställts av domstolen och förstainstansrätten.

Som ett exempel måste den europeiska ombudsmannen ta hänsyn till kravet i artikel F i Fördraget om Europeiska unionen om att gemenskapens institutioner och organ skall respektera de grundläggande rättigheterna.

Flera andra saker kan också anses vara missförhållanden, däribland:

- administrativa oegentligheter
- administrativ underlåtenhet
- maktmissbruk
- försummelse
- rättstridiga förfaranden
- brott mot jämställdheten
- felaktig eller inkompetent handlande
- diskriminering
- onödig förhållning
- brist på information eller vägran att delge information

Denna lista är inte uttömmande. Erfarenheten från nationella ombudsmän visar att det är bättre att inte försöka skapa en rigid definition av vad som kan utgöra missförhållanden. Faktiskt är uttryckets brist på begränsning en av de saker som skiljer ombudsmannens roll från en domares.

Det finns dock gränser för vad som kan räknas som missförhållanden. Alla klagomål mot beslut av politisk snarare än administrativ natur anses otillåtna, t.ex. klagomål mot det arbete som utförs av Europaparlamentet eller dess organ, som beslut som fattas av utskottet för framställningar. Det är inte heller ombudsmannens uppgift att undersöka gemenskapens rättsakter, som förordningar och direktiv.

Även om ett klagomål är tekniskt tillåtet, fastställer artikel 138e. 1 i fördraget att ombudsmannen endast skall utföra undersökningar "*som han finner berättigade*". Denna bestämmelse innebär att klagomål skall uteslutas om de är uppenbart illa grundade, eller om klagomål inte tycks innehålla tillräcklig grund för att utgöra grundval för ytterligare undersökningar.

I.3.3 Avvisade klagomål

Jämfört med nationella ombudsmän har den europeiska ombudsmannen mottagit en ovanligt hög andel (nästan 80 %) klagomål som ej kan tas till prövning. De flesta sådana klagomål berör påstådda fall av missförhållanden i nationella myndigheters verksamhet.

Det framgår tydligt i fördraget och stadgan att ombudsmannen inte har några befogenheter att ta hand om dessa klagomål. I artikel 2.1 i stadgan fastställs att:

"Ombudsmannen skall "bidra till upptäckten av fel och försummelser i samband med verksamheten inom gemenskapens institutioner och organ (...). Handlingar som företas av någon annan myndighet eller person kan inte vara föremål för klagan hos ombudsmannen."

Ombudsmannen kan inte företa undersökningar av åtgärder som vidtagits av medlemsstaternas myndigheter (varken på nationell, regional eller lokal nivå). Han kan inte heller undersöka internationella organisationers verksamhet. Detta undantag gäller även om den berörda myndigheten är ansvarig för genomförandet av gemenskapslagstiftningen eller -politiken.

Ombudsmannens ämbetsområde är strängt begränsad till gemenskapsinstitutioner och -organ. *Institutionerna* räknas upp i artikel 4 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. De är: Europaparlamentet, rådet, kommissionen, domstolen och revisionsrätten. *Organen* omfattar alla de som upprättats i fördragen (t.ex. Ekonomiska och sociala kommittén, Europeiska investeringsbanken, Europeiska monetära institutet och den framtida Europeiska centralbanken, Regionkommittén) och alla de organ som har upprättats genom gemenskapslagstiftning (t.ex.: Europeiska miljöbyrån, Europeiska byrån för utvärdering av läkemedel, Europeiska övervakningscentret för droger och drogberoende).

Många av de klagomål mot organ som ligger utanför ombudsmannens ämbetsområde anför felaktigt genomförande av gemenskapslagstiftning av nationell administration.

De berörde ett stort antal områden, däribland pensionsrättigheter, beskattning, fri bosättningsrätt, sociala förmåner, sysselsättning, miljö, erkännande av diplom, bostäder och familjeförmåner. T.ex. hävdade ett otillåtet klagomål (nr 90) att de franska myndigheterna felaktigt hade vägrat att erkänna ett körkort som erhållits i Portugal.

Två klagomål som ifrågasatte avgöranden från Europakommissionen för de mänskliga rättigheterna ansågs otillåtna eftersom detta organ är en del av Europarådet, inte av Europeiska unionen (nr 54 och 116).

Klagomål har ansetts otillåtna enligt artikel 1.3 i stadgan (ombudsmannen får inte ingripa i mål som anhängigav vid domstol eller ifrågasätta domstolsavgöranden) under följande omständigheter:

- En journalist klagade över rådets vägran att meddela protokoll från dess möte. Han hade samtidigt väckt talan vid förstainstansrätten (klagomål nr 110).
- Klagomålet inlämnades av en person som hade avskedats av rådets sekretariat. Hennes sak hade dock redan dömts av domstolen (klagomål nr 105).

Klagomål nr 281 rörande den ståndpunkt Europaparlamentet intagit vad gäller franska kärnvapenprover i Stilla havet ansågs otillåtet, då det berörde ett politiskt beslut, och inte missförhållanden i verksamheten. Klagomål som berörde ärenden som redan handlagts, eller väntade på att handläggas, av Europaparlamentets utskott för framställningar ansågs otillåtna av samma skäl (nr 36, 39).

Bestämmelsen att ett klagomål måste ha föregåtts av lämpliga administrativa åtgärder till berörda institutioner eller organ innebär att den klagande måste ha tagit kontakt med institutionen eller organet, till exempel per brev eller telefon, för att dessa skall få möjlighet att ta ställning till den fråga som är föremål för klagomålet.

Med tanke på det faktum att ombudsmannaämbetet är en mycket ny skapelse, skulle det vara svårt att strikt tillämpa regeln i artikel 2.4 i stadgan om att ett klagomål skall göras inom två år från det dag då omständigheterna på vilka klagomålet grundar sig blev kända av den person som framför klagomålet. I de flesta nationella ombudsmannasystem finns det möjlighet att avstå från sådana tidsgränser där så är nödvändigt i rättvisans intresse. Ytterligare ett faktum som är värt att notera är att tvåårsgränsen enligt artikel 2.4 i stadgan endast gäller för klagomål som gjorts till ombudsmannen, inte för hans initiativundersökningar. Dock ansågs ett klagomål (nr 47) av en tidigare tjänsteman rörande en skiljaktighet med parlamentet, vilken härrörde från 1982, vara otillåtet.

Normalt sett måste tolkningen av kriterierna ta hänsyn till att artiklarna 8d och 138e i fördraget skapar rättigheter för europeiska medborgare. Dessutom är det viktigt att komma ihåg att ombudsmannen inte har möjlighet att annullera ett beslut eller att påbjuda en institution eller ett organ att ge någon form av rättelse till en klagande. Hans befogenheter är att göra undersökningar, rapporter och rekommendationer. I detta sammanhang skulle ett onödigt strikt legalt synsätt på möjliga klagomål om missförhållande i gemenskapsinstitutionernas eller -organens verksamhet vara olämpligt. Om det till exempel föreligger något tvivel om huruvida det har förekommit tidigare kontakt, eller om tidsgränsen är tillämplig, skall sådant tvivel normalt sett bedömas till förmån för den klagande. Om ett klagomål felaktigt inte anses tillåtet, sätts medborgarnas rättigheter i fara. Följderna av något möjligt fel i andra riktningen är mycket mindre allvarliga.

Det är också viktigt att komma ihåg att en del av ombudsmannens uppgift är att förbättra relationerna mellan gemenskapens institutioner och de europeiska medborgarna. Inrättandet av hans ämbete var ämnat att understryka unionens engagemang för öppna, demokratiska och ansvariga administrationsformer. Bättre relationer mellan medborgarna och institutionerna kan inte uppnås om medborgarens väg till ombudsmannen blir en hinderbana av tekniska invändningar som endast en utbildad jurist kan genomkorsa. Av samma orsak är det nödvändigt att beslut om tillåtelse fattas av ombudsmannen, även om gemenskapens institutioner och organ kommer att meddela sina åsikter.

I.4 Undersökningar på eget initiativ

Artikel 138e i fördraget anger att den europeiska ombudsmannen skall företa undersökningar antingen "på eget initiativ eller på grundval av klagomål". Det är inte alla nationella ombudsmän som kan genomföra undersökningar på eget initiativ. Det är särskilt lämpligt att den europeiska ombudsmannen har denna befogenhet, eftersom medborgare kan vara mindre medvetna om sina rättigheter i relation till gemenskapsinstitutioner och -organ än gentemot nationella administrativa myndigheter.

Ombudsmannens första plikt är dock att behandla de klagomål som riktas till honom. Rätten att genomföra undersökningar på eget initiativ skall inte användas för ofta, även om den är viktig. Den kan t.ex. användas när en serie klagomål har riktat uppmärksamheten mot ett specifikt organ eller en speciell typ av administrativ aktivitet, som ger orsak att tro att en mer allmän undersökning bör genomföras.

I.5. Ombudsmanna- och andra förfaranden för åtgärdande av medborgarnas krav på rättelse

Ombudsmannen är inte den ende som har ansvar för att säkerställa skydd av medborgarnas rättigheter enligt gemenskapsrätten och för att åtgärda deras klagomål. Skapandet av ett effektivt och omfattande system för skydd och avhjälpande kräver att ombudsmannen upprättar goda arbetsrelationer med andra organ. I synnerhet måste det finnas ömsesidigt förtroende och regelbundna kontakter mellan ombudsmannen och följande:

Europaparlamentet

- Även om ombudsmannen utnämns av och rapporterar till parlamentet, utför han sitt uppdrag fullständigt oavhängigt. Hans roll är skild från parlamentets egna kontrollmekanismer.
- Utöver de traditionella verktygen för ifrågasättande och misstroendevotum är parlamentets roll vad gäller föreställningar sedan länge etablerad. Parlamentets rätt att "*motta framställningar i frågor som hör till gemenskapens verksamhetsområden*" erkändes formellt av Fördraget om Europeiska unionen och skrevs in i artikel 138d i Romfördraget. Både rätten att göra framställningar till parlamentet och rätten att vända sig till ombudsmannen fastställs i samma artikel (8d) i den del av fördraget som berör

unionsmedborgarskap. Ombudsmannen och Europaparlamentets utskott för framställningar är alltså avsedda att komplettera varandra.

- De ändringar av Romfördraget som införs genom Maastrichtfördraget skapade också möjligheten för parlamentet att tillsätta *en tillfällig undersökningskommitté för att - utan att detta inverkar på de befogenheter som (...) tilldelas andra institutioner eller organ - undersöka påstådda överträdelser eller missförhållanden vid tillämpningen av gemenskapsrätten (...).*

Kommissionen

- Kommissionen säkerställer att fördragets bestämmelser och de åtgärder som vidtagits av institutionerna i enlighet härmed tillämpas. Den har befogenhet att väcka talan inför domstolen för detta syfte. Från medborgarens perspektiv arbetar kommissionens kontroll genom ett informellt framställningssystem vilket huvudsakligen berör medlemsstaternas aktiviteter. För att underlätta sådana framställningar har kommissionen offentliggjort ett standardformulär för framställning i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*⁷.

Domstolen och förstainstansrätten

- Domstolen och förstainstansrätten har domvärjo för att säkerställa att medlemsstaterna och institutionerna tolkar och tillämpar gemenskapslagstiftningen på rätt sätt. Förstainstansrätten är i synnerhet ansvarig för talan som väcks av individer (fysiska eller juridiska personer) mot beslut som fattats av gemenskapsinstitutioner.

Nationella domstolar och andra nationella institutioner spelar också en viktig roll när det gäller att säkerställa korrekt genomförande och tillämpning av gemenskapslagstiftningen. Nationella ombudsmän och liknande organ är också av största vikt.

---

⁷ EGT nr C 26, 1.2.1989, s.6

DEL II

OMBUDSMANNENS ARBETE UNDER 1995

Den 12 juli 1995 valde Europaparlamentet Jacob Söderman till Europeiska unionens förste ombudsman. I början av september började han ta hand om de praktiska frågorna med att skapa det nya ämbetet. Han begick den högtidliga ombudsmannaeden inför domstolen innan han tillträdde sitt ämbete den 27 september. Från detta datum började han handlägga klagomål som redan mottagits. Hans tal vid den högtidliga edgången inför domstolen, finns i bilaga C.

Förberedande arbete med att bygga upp ombudsmannens kontor hade redan påbörjats under Europaparlamentets generalsekreterare. Detta arbete utfördes av Jean-Guy Giraud, tidigare justitiesekreterare vid domstolen. Det omfattade preliminär organisation, planering av ett datorsystem för hantering av framställningar och tryckning av en broschyr med namnet "Den europeiska ombudsmannen"; vilken innehöll de offentliga texterna. I början bistods ombudsmannen av två personer. Senare tillkom två jurister för att hjälpa till med framställningen.

Den första uppgiften var att organisera kontoret. I enlighet med artikel 13 i stadgan beslöt ombudsmannen att upprätta sitt kontor i parlamentets byggnader i Strasbourg, och han fick hjälp att göra detta av parlamentets generalsekreterare. Kontoret är beläget i IP II. För sändebud till Bryssel har också en *bureau de passage* öppnats i Eastman-byggnaden. För att maximera effektiviteten i ombudsmannens arbete skulle det vara lämpligt att upprätta en filial i Bryssel med en liten permanent personalstyrka. Själva ombudsmannen och större delen av hans personal skulle naturligtvis fortfarande finnas i Europaparlamentets säte i Strasbourg.

1995 års budget innehöll tio platser i ombudsmannens kontor. Dessa platser tillsattes genom en så öppen och tydlig process som möjligt. De lediga tjänsterna offentliggjordes i alla unionens institutioner, i Europarådet och i alla nationella ombudsmannakontor och liknande organ. På grund av platsernas tillfälliga natur tillsattes de på grundval av intervjuer. Utöver juridiska kunskaper och sekretariatskunskaper tog man hänsyn till språklig förmåga och kunskap om olika europeisk kulturbakgrund när tjänsterna tillsattes. Den större delen av personalen påbörjade sitt arbete först i början av år 1996. En fullständig lista över personalen finns i bilaga D.

Stadgans effekt är att ombudsmannens kontor är en självständig administrativ enhet med institutionsstatus vad gäller personal och budget. Han har därför ett eget sekretariat och hans kontor har en egen budget, som biläggs parlamentets budget och skall behandlas på samma sätt. Under den preliminära perioden efter utnämmandet av den första ombudsmannen (räkenskapsåren 1995 och 1996) avsatte parlamentet medel för hans personal och materialbehov. Ett avtal som säkerställde detta stöd undertecknades mellan parlamentet och ombudsmannen den 22 september 1995, och har fungerat tillfredsställande. Från och med räkenskapsåret 1997 och framåt kommer alla driftskostnader för ombudsmannens sekretariat att täckas av dess egen budget. Europaparlamentet kommer dock fortfarande att bidra med den hjälp som krävs för att undvika onödig fördubbling av personal och utgifter.

II.1 Översikt över arbetsbördan och statistik

När den första den europeiska ombudsmannen valdes, hade redan 53 klagomål registrerats. Det första härrörde från den 8 april 1994. I slutet av 1995 uppgick det totala antalet registrerade klagomål till 298. Då denna rapport slutfördes, den 31 mars 1996, uppgick antalet till 537.

Statistik över de klagomål som mottagits och undersökts under 1995 finns i bilaga A.

Av de 298 klagomål som registrerats fram till slutet av 1995, hade ungefär 45 % (d.v.s. 131 framställningar) undersökts före den 31 december 1995 för att se om de var tillåtna och om det fanns grund för vidare

undersökningar. Nästan 80 % av dessa klagomål var otillåtna eftersom de inte berörde frågor under ombudsmannens mandat.

De klagomål som var tillåtna och baserade på tillräckliga grunder behandlades med det förfarande som anges i första delen av denna rapport (I.3). En lista över alla de tillåtna klagomål finns i bilaga B. Ingen av dessa klagomål hade avslutats vid slutet av 1995.

Av de totalt 298 klagomål härrörde 20 % från Storbritannien. (Hälften av dessa klagomål rörde faktiskt endast två fall). 16 % av klagomål kom från Tyskland, 13,5 % från Spanien och 10 % från Frankrike. Klagomål gjordes vanligtvis av privata medborgare och inte av företag eller föreningar.

I artikel 138e i fördraget anges att klagomål kan göras direkt till ombudsmannen eller genom en ledamot av Europaparlamentet. Av de 298 klagomål som registrerats vid slutet av 1995 hade 8 gjorts av parlamentsledamöter.

Det förekom 24 klagomål mot Europakommissionen, 2 mot rådet, 3 mot parlamentet och 1 mot ett annat gemenskapsorgan. Kommissionen är det huvudsakliga gemenskapsorgan som fattar beslut som har en direkt inverkan på medborgarna. Det är därför normalt att den är det huvudsakliga föremålet för medborgarnas klagomål.

Det förekom många klagomål om påstådd brist på insyn och förvägrad tillgång till information. Det förekom till exempel klagomål rörande tillgång till rådets protokoll, till närvarolistan för parlamentsledamöter och till siffror rörande finansiering av ett gemenskapsprogram.

Andra klagomål gällde arbetsrelationer mellan institutionerna och deras anställda. Det fanns till exempel klagomål rörande genomförandet av uttagningar och rekrytering av tillfällig personal eller pratikanter. Det förekom också klagomål rörande kontraktsrelationer mellan institutionerna och privata företag, t.ex. rörande plötsliga kontraktsavslut.

II.2 Förbindelser med gemenskapens institutioner och nationella ombudsmän

II.2.1 Europaparlamentets utskott för framställningar

Europeiska medborgare har rätt att göra framställningar till Europaparlamentet enligt artikel 8d och 138d i Romfördraget. I artikel 138d anges att:

"Varje unionsmedborgare och varje fysisk eller juridisk person som är bosatt eller har sitt säte i en medlemsstat skall ha rätt att ensam eller tillsammans med andra medborgare eller personer göra en framställning till Europaparlamentet i frågor som hör till gemenskapens verksamhetsområden och som direkt berör honom."

Artiklarna 8d och 138e ger samma personer rätt att vända sig till den europeiska ombudsmannen.

I princip är det medborgarens sak att välja om han/hon skall göra en framställning till parlamentet eller klaga till ombudsmannen. Det kan dock ibland vara svårt för medborgaren att avgöra vilket handlingsätt som är lämpligast för hans/hennes situation. Utskottet för framställningar och ombudsmannen har därför samarbetat nära för att klargöra sina respektive funktioner och upprätta samarbetsmetoder. Man har infört ett förfarande för överföring av framställningar mellan utskottet för framställningar och ombudsmannen, med framställarens eller den klagandes godkännande.

Man har kommit överens om att ombudsmannen inte skall behandla en fråga som ligger på utskottets förfrågningar bord, såvida inte detta utskott, med förfrågarens godkännande, överför frågan till ombudsmannen.

Inte heller kommer ombudsmannen att behandla en förfrågning som redan har undersökts och behandlats av utskottet för förfrågningar, om det inte finns relevanta nya element som berättigar överklagande till ombudsmannen. Slutligen kommer ombudsmannen att anse alla förfrågningar om de beslut som fattas av utskottet för förfrågningar som otillåtna, då utskottets beslut (liksom Europaparlamentets) är politiska frågor.

Ett första möte mellan ombudsmannen och Europaparlamentets utskott för förfrågningar ägde rum den 30 januari 1996. Ombudsmannen förklarar för utskottet för att tala om sina årliga eller speciella rapporter och för att ge allmän information om sitt arbete inom mandatet, om han önskar göra detta. Han kan också be om utskottets tillåtelse att förklara inför det.

Ombudsmannen är alltid beredd att diskutera möjligheter att förbättra samarbetet mellan utskottet för förfrågningar och den europeiska ombudsmannen, som två oavhängiga organ, till förmån för Europas medborgare.

II.2.2 Europakommissionen

Relationerna mellan den europeiska ombudsmannen och Europakommissionen är av särskilt stor betydelse, då en stor majoritet av de tillåtna klagomål berör påstådda missförhållanden i kommissionens verksamhet. Det är därför nödvändigt att säkerställa goda och effektiva arbetsrelationer mellan de två organen, så att klagomål så ofta som möjligt kan bli föremål för snabb utredning och problemlösning. Av detta skäl har man kommit överens om tidsgränser för svar och översättning av dokument.

Många klagomål som är riktade till ombudsmannen rör påståenden om att en medlemsstat har underlåtit att tillämpa gemenskapslagstiftningen på rätt sätt, eller på annat sätt bryter mot gemenskapsrätten. Dessa förfrågningar faller inte under ombudsmannens område, men han kan råda den klagande att vända sig till kommissionen, vilken som "fördragets väktare" är ansvarig för att övervaka att medlemsstaterna uppfyller sina skyldigheter enligt fördragen. Kommissionen har enligt artikel 169 befogenheter att avge ett yttrande om en medlemsstat underlåtit att uppfylla en skyldighet enligt fördraget, och kan slutligen inleda en process vid domstolen.

Om ett klagomål påstår att nationella myndigheter överträtt rättigheterna för unionsmedborgare enligt del 2 i Romfördraget, kommer ombudsmannen normalt sett att råda den klagande att göra en förfrågning till parlamentet. Om överträdelsen tycks vara av allvarlig natur kan han också avisera kommissionen om förfrågningen.

II.2.3 Nationella ombudsmän

Artikel 5 i stadgan för den europeiska ombudsmannen anger att Ombudsmannen får samarbeta med myndigheter av samma typ i vissa medlemsstater (...) Om det gör undersökningsarbetet mer effektivt och ger bättre skydd för rättigheter och intressen åt de personer som lämnar in klagomål till honom.

En nära och permanent relation mellan nationella ombudsmän och den europeiska ombudsmannen är nödvändigt, eftersom medborgare inte alltid gör en tydlig åtskillnad mellan åtgärder som utförs *nationella* och *europeiska* myndigheter. Många av de klagomål som mottagits av den europeiska ombudsmannen rör påstådda fel som orsakats av nationella administrativa myndigheter. Dessutom är de nationella

ombudsmännen i allt högre grad inblandade i att behandla framställningar som rör genomförande av gemenskapslagstiftning av nationella administrationer.

De första stegen mot att upprätta samarbete togs under 1995. De flesta nationella ombudsmännen hade ett möte med den europeiska ombudsmannen i Luxemburg vid det tillfälle då Jacob Söderman svor eden inför domstolen. De möttes också vid femte konferensen för europeiska ombudsmän den 10-11 november 1995 i Spanien (Las Palmas). Vid dessa tillfällen skedde preliminära diskussioner om formerna för deras framtida samarbete.

Dessa möten kommer att följas av ett seminarium i Strasbourg den 12-13 september 1996, vilket organiseras av den europeiska ombudsmannen. Seminariet kommer att undersöka sätt att övervaka genomförandet av gemenskapsrätten. Under seminariet kommer det att ske diskussioner om praktiska arrangemang för ömsesidigt utbyte av information och för andra samarbetsformer. Representanter från parlamentet, utskottet för framställningar och Europaparlamentets rättsavdelning, rådet och dess rättsavdelning, kommissionen och dess rättsavdelning och domstolen kommer också att bjudas in.

II.3 Public relations

II.3.1 Möten och aktiviteter

Redan i början av sin ämbetsperiod, den 27 september 1995, höll ombudsmannen ett första möte i Luxemburg med sina nationella motparter och med ordförandena för liknande organ från andra medlemsstater.

Den slovenska ombudsmannen, Bijzak, besökte den europeiska ombudsmannen den 3 november 1995.

Den europeiska ombudsmannen deltog i den första "trekontinentalkonferensen" för institutioner för skydd och främjande av mänskliga rättigheter den 7-9 november 1995 i La Laguna, Teneriffa, Kanarieöarna, och höll konferensens avslutningstal.

Den femte konferensen för det europeiska ombudsmannainstitutet ägde rum den 10-11 november 1995 i Las Palmas. Den europeiska ombudsmannen höll öppningsanförandet och presenterade sin roll och sina uppgifter. Han assisterades av Jean-Guy Giraud.

Ett internationellt seminarium på temat "Europeiska unionens medborgare: mot en översyn av Maastrichtfördraget" hölls i Rom den 23 november 1995. Den europeiska ombudsmannen presenterade en avhandling i ämnet "Europeiskt medborgarskap och rättigheter i Europa, nuvarande situation och förslag till reform". Under sin vistelse i Rom hade Söderman diskussioner med biträdande justitieministern, Edilberto Ricciardi, med ordföranden för deputeradekammarens andra justitieutskott, Tiziana Maiolo, och med ordföranden för premiärministerns och inrikesministerns första konstitutionsutskott, Gustavo Selva.

Söderman höll möten den 27-28 november 1995 med kommissionens ordförande, Jacques Santer, kommissionären med ansvar för förbindelser med den europeiska ombudsmannen, Anita Gradin, kommissionens generalsekreterare, David Williamson, generalsekreterare för rådet, Jürgen Trunpf, generaldirektören för kommissionens rättsavdelning, Jean-Louis Dewost, och generaldirektören för rådets rättsavdelning, Jean-Claude Piris.

Den 4-5 december 1995 träffade Söderman i Luxemburg Europaparlamentets generaldirektör, sekreteraren för utskottet för framställningar och Gregorio Garzón Clariana, generaldirektör för Europaparlamentets rättsavdelning.

II.3.2 Informationskampanj

Allmän kännedom om den europeiska ombudsmannens existens och om den typ av klagomål som han kan handlägga är nödvändigt för att han ska kunna utföra sitt uppdrag.

En broschyr, som innehåller de officiella texterna rörande den europeiska ombudsmannen (artiklar i fördraget och stadgan för den europeiska ombudsmannen) har publicerats på alla officiella språk och spridits.

Både valet av Söderman, och hans påbörjande av ämbetet, meddelades i Europeiska gemenskapernas officiella tidning⁸.

En broschyr med titeln "Hur man klagar till den europeiska ombudsmannen" har publicerats, och innehåller ett standardformulär för klagomål. Broschyren har spridits via Europaparlamentets och kommissionens nationella kontor, genom de nationella ombudsmännens kontor och liknande organ och genom ett stort antal organisationer som ägnar sig åt europeiska frågor. Ombudsmannen har också personligen deltagit i konferenser, intervjuer och skrivit artiklar avsedda att offentliggöra hans ämbete.

II.3.3 Pressen

Europaparlamentet höll offentliga utfrågningar av de sex kandidaterna till posten som Europaombudsman den 28 och 29 juni 1995 i Bryssel. Valet hölls den 12 juli 1995. Utfrågningarna och valet sändes direkt på fyra språk via Europakommissionens satellit. Rapporter gavs av ett antal televisionskanaler, t.ex. France 2 och France 3, tyska ARD och WRD, den engelskspråkiga ITN och de finska kanalerna MTV och YLE. Den senare sände också en intervju med Söderman.

Valet behandlades också utförligt i pressen, i synnerhet i de stater vars medborgare kandiderade till posten.

Under hösten 1995 rapporterade flera tidningar om den nya institutionen, t.ex. Financial Times, The Times, The European, the Guardian, El Pais, The Irish Times, la Croix, Dernières Nouvelles d'Alsace, Dagens Nyheter, Sonntag, the Bulletin, Tribune pour l'Europe, Europe 7 jours, Europe, Eur'Op, EURinfo, Insider, Euclide, Eurokonsument, Il Cittadino, Donna Moderna, Turun Sanomat, Ilta-Sanomat, Iltalehti och Aamulehti. Rapporter sändes också av Deutsche Welle, Sveriges TV, Rai och österrikiska TV-kanaler. Sedan början av november 1995 har Söderman regelbundet bidragit med en spalt i veckotidningen "The European".

---

⁸ EGT 1995 nr L 225, s. 17 och EGT 1995nr C 267, s. 16.

SLUTKOMMENTAR AV SÖDERMAN

Det tar alltid tid att skapa en ny institution. Det finns många praktiska frågor att lösa, och viktiga principbeslut att fatta. Hittills har inrättandet av den europeiska ombudsmannens ämbete skett relativt smidigt. Detta är till stor del tack vare den hjälpsamma och samarbetsvilliga attityden från Europaparlamentet och dess administration, från kommissionen och rådet och från andra institutioner och organ i unionen.

Att förbättra kvaliteten på administrationen och därigenom förbättra relationerna mellan gemenskapen och de europeiska medborgarna beror till stor del på administrationen själv. De värdefulla initiativ som tagits av kommissionen, som offentliggjort ett standardformulär för framställning om överträdelse av gemenskapslagstiftningen, och av rådet och kommissionen, som antagit en uppförandekodex rörande allmänhetens tillgång till dokument⁹, visar vägen mot större insyn och ett eventuellt gemenskapskodex för god administrativ praxis.

En fråga som behöver övervägas ytterligare är betydelsen av det stora antal otillåtna klagomål jag har mottagit. Betyder det att ombudsmannens mandat enligt fördraget är för litet? Ombudsmän på alla nivåer får många klagomål som är otillåtna. Fenomenet som sådant är inte ovanligt. Dessutom är det förståeligt att Europas medborgare behöver tid och information för att förstå vad ombudsmannen kan göra och vad han inte kan göra. Jag tror att informationskampanjen, som startats med hjälp av Europaparlamentets och kommissionens informationskontor och av de nationella ombudsmännen och liknande institutioner, är av största vikt för ombudsmannens arbete den närmaste framtiden.

När man överväger ombudsmannens mandat, måste man ta hänsyn till att rätten att göra framställningar till parlamentet och rätten att vända sig till ombudsmannen tillsammans utgör en unik möjlighet att främja de europeiska medborgarnas rättigheter. I de fall där ombudsmannens mandat är för litet, har ofta Europaparlamentet (i praktiken utskottet för framställningar) möjlighet att agera.

Det är också viktigt att beakta Europakommissionens roll som övervakare av fördragen. Kommissionens förfarande för att behandla framställningar ger också stora möjligheter att hjälpa europeiska medborgare att skydda sina rättigheter enligt gemenskapslagstiftningen när nationella myndigheter är inblandade.

Slutligen kommer samarbete med nationella ombudsmän och liknande organ, i enlighet med subsidiaritetsprincipen, att vara av grundläggande betydelse när det gäller att rättvist och till fullo genomföra gemenskapsrätten på alla nivåer i unionen.

Jag tror därför att det kan vara lämpligt att se över ombudsmannens mandat och befogenheter efter några års erfarenhet med den nya institutionen. En möjlighet kan vara att diskutera frågan när utskottet för framställningar och parlamentet får ombudsmannens årsrapport för år 1998, i slutet av 1999 års session.

Den europeiska ombudsmannens formella mandat och befogenheter är bara en del av processen för att säkerställa att de europeiska medborgarna åtnjuter fördelarna med en öppen, demokratisk och ansvarig administration. Ombudsmannen kan endast lyckas om gemenskapens institutioner och organ strikt följer dessa principer och är villiga att samarbeta med ombudsmannen.

Med den erfarenhet jag har av ämbetet hittills tror jag att en sådan vilja finns. Jag ser med förtroende fram mot att utveckla ett partnerskap med gemenskapens övriga institutioner och organ för att skydda europeiska medborgares rättigheter och främja deras intressen.

Jacob Söderman

---

⁹ EGT nr L 340, 1993, s. 41

**STATISTIK ÖVER ALLA KLAGOMÅL SOM MOTTAGITS OCH
UNDERSÖKTS AV DEN EUROPEISKA OMBUDSMANNEN**

	<u>31.12.95</u>	<u>31.3.96</u>
1. Antal registrerade klagomål:	298⁽¹⁾	537⁽²⁾
2. a) Behandlade klagomål:	131	436
- Avvisade:	102	350
- Upptagna:	29	86
b) Avvisade klagomål hänvisade till:		
- Nationella/regionala ombudsmän eller utskottet för framställningar	9	38
- Utskottet för framställningar i Europaparlamentet	10	25
- Europaparlamentets posttjänst för medborgarna		1
- Europakommissionen	3	18
- Domstolen		1
- Revisionsrätten	1	1
- Övrigt	2	8
- Summa	25	92
3. Författare av upptagna klagomål:		
- Fysiska personer	28	81
(varav klagomål inlämnade av ledamöter av Europaparlamentet)	(3)	(4)
- Juridiska personer	1	5
4. Gemenskapsorgan/-institution som berörs av upptagna klagomål:		
- Europaparlamentet	3*	6*
- Europeiska unionens råd	2	2
- Europakommissionen	24*	78*
- Domstolen		
- Revisionsrätten		
- Övrigt: Europeiska miljöbyrån (Köpenhamn)	1	1
5. Behandling av upptagna klagomål:		
- Avgjorda klagomål	-	3
- Klagomål under behandling	29	83
6. Utfall rörande upptagna klagomål:		
- uppgörelse i godo ⁽³⁾	-	3
- avgjort framställning av administrationsfel	-	-
- rekommendation sänd till gemenskapsinstitutioner eller -organ		
- rapport sänd till Europaparlamentet	-	-

(1) Varav 5 överförts av utskottet för framställningar, och 15 rörde samma ämne

(2) Varav 43 rörde ett ämne och 24 ett annat

(3) Ett klagomål gällde två institutioner (Europaparlamentet och kommissionen)

* Uppgörelsen nåddes direkt mellan den berörda institutionen och klaganden

KLAGOMÅLENS GEOGRAFISKA URSPRUNG OCH SPRÅK

				UPPTAGNA KLAGOMÅL	
Antal		31.12.95	31.3.96	31.12.95	31.3.96
		298	537	29	86
<u>Fördelning över stater:</u> 1-Stater som tillhör Europeiska unionen	Österrike	4	10	1	3
	Belgien	33	55	7	19
	Danmark	5	9	1	2
	Finland	6	16		
	Frankrike	32	55	1	1
	Tyskland	44	75	3	4
	Grekland	6	9		1
	Irland	6	15	1	1
	Italien	30	46	1	3
	Luxemburg	2	10		3
	Nederländerna	11	19	1	2
	Portugal	9	13		2
	Spanien	37	59		2
	Sverige	11	15		
	Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland	51	112	13	42
2-Stater utanför Europeiska unionen	Algeriet, Colombia, Tjeckien, Gibraltar, Kenya, Norge, Rumänien, Slovakien, Schweiz, USA, Bosnien	11	19		1
<u>Språklig fördelning:</u>	danska	6	10	1	3
	holländska	15	23	2	3
	engelska	85	189	16	51
	finska	9	22	1	2
	franska	49	85	3	10
	tyska	61	101	5	9
	grekiska	4	6		
	italienska	20	32	1	3
	portugisiska	8	9		2
	spanska	29	43		2
	svenska	12	17		1

UPPTAGNA KLAGOMÅL 1995

KLAGOMÅLETS KOD	SAMMANFATTNING AV KLAGOMÅL
5/9.11.94/FE/B-EN	Ett belgiskt företag organiserade en konferens för Europakommissionens räkning. Kort innan denna skulle inledas, ställde Europakommissionen in konferensen, och påstås ha vägrat att ersätta ekonomiska förluster.
11/3.1.95/DK/UK-EN	En brittisk medborgare arbetade för ett företag med kontrakt med Europaparlamentet, och blev tvungen att lämna denna tjänst till följd av påstådd oenighet med en avdelning vid Europaparlamentet.
22/3.5.95/AP/DE-DE	En tysk medborgare begärde upprepade gånger information från Europakommissionen om sociala gemenskapsprogram, men säger sig aldrig ha fått något svar.
23/3.6.95/SL/UK-EN	En italiensk medborgare begärde information om gemenskapens uttagningsprov till parlamentets och kommissionens kontor i Rom. Hon hävdar att den information hon fick var ofullständig.
26/13.7.95/MAJOCS/FR-FR	Tre franska journalister ville konsultera närvarolistan för Europaparlamentets ledamöter, vilken är uppsatt utanför plenisalen, men säger sig ha vägrats tillträde.
30/19.7.95/AC/IT-IT	En italiensk medborgare genomförde ett program under kontrakt med ISPRA-institutet, under en period av elva månader. När kontraktet löpt ut fick han, enligt uppgift, inte ut sin lön.
34/21.7.95/PMK/IRL-EN	En irländsk ledamot av Europaparlamentet klagade över den påstådda bristen på handling från Europakommissionens sida, under artikel 34 i Euratomfördraget, rörande Frankrikes kärnvapenprov i Polynesien.
45/26.7.95/JPB/DK-DK	En dansk ledamot av Europaparlamentet klagade över den påstådda bristen på insyn rörande Ministerrådet, i synnerhet vad gäller protokollens sekretess.
46/27.7.95/FVK/B-DE	En dansk medborgare klagade över den påstådda bristen på insyn i rekryteringen av anställda till den europeiska miljöbyrån i Köpenhamn.
52/27.7.95/JL/B-FR	En belgisk medborgare klagade över den påstådda bristen på insyn i de beslut Europakommissionen tagit rörande PHARE- och TACIS-programmen.
69/16.6.95/WDR/DE-DE	Två tyska journalister klagade över samma sak: Omöjligheten att få en intervju med företrädare för Europakommissionen rörande begäran om information om det påstådda missbruket av gemenskapsmedel i samband med ett projekt i Portugal.
70/16.6.95/SF/DE-DE	
71/16.8.95/JD/B-NL	En belgisk medborgare lyckades i ett av gemenskapens uttagningsprov, men rekryterades aldrig; enligt uppgift rekryterades en annan person externt till tjänsten ifråga.
217/8.11.95/JD/B-NL	
95/30.8.95/IMI/NL-EN	En institution hävdar att den inte erhållit betalning från Europakommissionen för att för dess räkning anordna seminarier rörande europeiska val.
104/1.9.95/IDS/B-FR	Ordföranden för ett belgiskt företag hävdar att detta upprepade gånger begärt information från Europakommissionen, rörande socialfondsprogram för handikappade, men att det inte erhållit något svar.
111/11.9.95/NK/A-DE	En tysk medborgare hävdar att hans yrkesmässiga kvalifikationer inte beaktades vid granskningen av hans ansökan till en tjänst som trainee vid Europakommissionen.
129/19.9.95/TK/B-FIN	En finsk deltagare i ett uttagningsprov anordnat av gemenskapen klagar över påstådd bristande insyn i rekryteringen av översättare till Ministerrådet.
132/21.9.95/AH/UK-EN	9 kompletterande klagomål inkom rörande Europakommissionens påstådda brist på handling rörande Frankrikes kärnvapenprov i Polynesien.
150/29.09.95/DL/UK-EN	
242/20.11.95/DS/UK-EN	
243/20.11.95/JF/UK-EN	
244/20.11.95/RSS/UK-EN	
246/22.11.95/JML/UK-EN	
247/22.11.95/HW/UK-EN	
248/22.11.95/DT/UK-EN	
249/23.11.95/AB/UK-EN	
250/22.11.95/GMA/UK-EN	
EN	

**TAL AV OMBUDSMAN JACOB SÖDERMAN
CEREMONIN FÖR DET HÖGTIDLIGA TILLSÄTTANDET**

Europeiska gemenskapernas domstol den 27 september 1995

Herr ordförande,
herr ordförande för Europaparlamentet
ärade domstolsledamöter,
ombudsmän från medlemsländerna i Europeiska unionen,
ordföranden från de nationella utskotten för framställningar och
inbjudna damer och herrar:

Det är en stor ära för mig att få tala inför en så förnäm församling, vid detta högtidliga inrättande av en ny institution till gagn för de europeiska medborgarna.

Jag är särskilt tacksam för de vänliga orden från domstolens ordförande och för hans önskan om framgång med detta uppdrag, som, vilket han tydligt påtalat, har som mål att fördjupa de europeiska medborgarnas känsla av tillhörighet till unionen samt att väcka och utvidga denna känsla på alla tänkbara områden.

Ni nämnde också ombudsmannens symboliska värde. I allmänhet inrättas ombudsmannatjänsten för att stärka och främja demokratin och rättsstaten. Så gjorde Spanien, efter att framgångsrikt ha övergått till demokrati, för nästan tjugo år sedan. Så har också ett flertal länder i Latinamerika, Central- och Östeuropa gjort under senare tid. Varför gör då Europeiska unionen detta? Verksamheten i samhället och unionen har alltid bedrivits i rättvisans tecken. Européerna har dessutom ägt rätten att presentera framställningar till parlamentet, som i sin tur aktivt behandlat dessa framställningar.

Tanken bakom Europeiska unionens ombudsman är att stärka den europeiska tillhörigheten och att underlätta medborgarnas kontakter med den europeiska administrationen. Ombudsmannen skall med andra ord koncentrera sig på att hjälpa de europeiska företagen och medborgarna att hitta rätt och på detta sätt höja kvaliteten på den europeiska administrationens verksamhet, utifrån en mänsklig synpunkt. Detta arbete bör bedrivas utifrån en juridisk synvinkel.

Kritikerna frågar sig: "Är detta genomförbart, har den här ombudsmannen tillräckliga befogenheter, med tanke på att systemet är skörare än det var för den traditionella ombudsmannen, som första gången inrättades i Sverige redan år 1809, är inte hans fullmakt alltför begränsad, med tanke på att han endast äger rätt att övervaka den dåliga administrationen i Europeiska gemenskapens institutioner och organ?"

Jag är övertygad om att de befogenheter Europeiska unionens ombudsman givits, huvudsakligen hämtade från den franska "Médiateur", de brittiska "Parliamentary Commissioners" och det nordiska systemet, erbjuder goda möjligheter att lyckas kröna denna verksamhet med framgång. Europeiska unionens ombudsmans huvudsakliga arbetsuppgifter består emellertid av att argumentera, på ett övertygande och adekvat sätt, till förmån för lämpliga lösningar.

Självklart skall detta arbete bedrivas i enlighet med lagen. Den europeiska rättsliga grunden för bra eller dålig administration återfinns i den mängd mål som behandlats i denna domstol. Dessa mål skall styra och utgöra grunden för ombudsmannens arbete.

En annan positiv detalj för den framtida verksamheten är samarbetet med Europaparlamentets utskott för framställningar, men också med ombudsmännen och utskotten för framställningar i varje enskilt medlemsland, som alla spelar en viktig roll på detta område. Samarbetet mellan Europeiska unionens

ombudsman och dessa institutioner är oumbärligt, om man vill ha en rättvis tillämpning av den europeiska lagen, på samtliga nivåer inom unionen.

Mycket har sagts om vikten av ombudsmannens oavhängighet. För mig utgör oavhängighet en attityd, att vara ärlig mot sin egen arbetsinsats. När den Latinamerikanska författaren Carlos Fuentes förra året fick priset Príncipe de Asturias, talade han om "kulturens öppna famn" och hänvisade till den grekiska filosofin, som var vaggan för västvärldens kultur, för att belysa sina tankar. Han hänvisade till tre av Píndaros råd:

Se inte upp till makten,
Hata inte din fiende,
Och trampa inte på de svaga.

Jag ber att få tacka för herrskapets uppmärksamhet.

EUROPEISKA OMBUDSMANNENS SEKRETARIAT

GENERALSEKRETERARE

Jean-Guy Giraud
 Registrator vid domstolen (1988 - 1994)
 Rådgivare för Europaparlamentets ordförande (1984 - 1988)
 Tjänsteman vid Europaparlamentets generalsekretariat (1973 - 1984)

RÄTTSCHEFER

Ian Harden
 Professor i offentlig rätt, University of Sheffield, Storbritannien (1995 - 1996)
 Före detta universitetslektor (1993 - 1995)
 Lektor (1990 - 1993) Docent (1976 - 1990)

Peter Dyrberg
 Europaparlamentets rättsavdelning (1994 - 1995)
 Tjänsteman vid domstolen (1987 - 1994)
 Biträdande advokat (1985 - 1987)

JURIDISKA HANDLÄGGARE

Kyriakos Tsirimiagos
 Juridisk handläggare vid Europakommissionen - DGXXIV (1992 - 1995)
 Rådgivare vid en advokatbyrå i Grekland (1990 - 1991)

Elena Fierro¹⁰
 Docent vid Europaparlamentets GD III - Public relations och information (1995)

INFORMATIONANSVARIG

Ilta Helkama
 Informationsansvarig vid Riksdagens justitieombudsmans kansli i Finland (1991 - 1995); Länsstyrelsen i Nylands län, Helsingfors, Finland (1989 - 1991); Institutet för arbetshygien och hälsa, Helsingfors, Finland (1986 - 1989)

ASSISTENTER

Daniela Tirelli
 Tjänsteman vid Europaparlamentet (1982 - 1995)

Francesca Mancini
 Public relations-ansvarig - Italien (1988 - 1994)
 Reklamassistent - Frankrike (1986 - 1987)

SEKRETERARE

Nathalie Christmann
 Tjänsteman vid Europaparlamentets generalsekretariat (1991 - 1995); tjänsteman vid Europakommissionen (1989 - 1991)

Anna Ruscitti
 Sekreterare - revisionsrätten och Europeiska gemenskapernas domstol;
 Europaparlamentet (1983 - 1993);
 reseansvarig (1983 - 1993)

Murielle Richardson
 Översättare och sekreterare (1994 - 1995)
 Front office-ansvarig och samordnare av sammanträden (1983 - 1991)

Isabelle Foucaud¹¹
 Assisterande exportansvarig och sekreterare (1988 - 1995)

¹⁰ Deltidsanställd assistent, hösten 1995; heltidsanställd juridisk handläggare från och med den 1 januari 1996 till och med den 31 mars 1996.

¹¹ Tillfälligt anställd sekreterare